

GAZETA LWOWSKA.

z dodatkami kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 4 zł.; miesięcznie 1 zł. 40 centów. Z pocztą kwartalnie 5 zł. miesięcznie 1 zł. 75 centów waluty austr. — Inscrycja w półkolumnie, drukiem garmont, 7 centów od wiersza. — Reklamacye są wolne od opłaty pocztowej.

PRZEGLĄD.

Monarchya austryacka. — Hiszpania. — Anglia. — Francya. — Włochy. — Doniesienia z ostatniej poczty. — Kronika.

Monarchya Austryacka.

Sprawy krajowe.

Lwów, 25. kwietnia. Jego Excelencya Namieśnik Fml. hrabia *Mensdorff-Pouilly*, przyjmował wczoraj o godzinie 10. przed południem wszystkich przełożonych c. k. władz i urzędów.

Lwów, 24. kwietnia. Siódme posiedzenie sejmiku krajowego zagał marszałek JO. ks. Leon Sapicha dnia dzisiejszego o godzinie pół do jedenastej przed południem.

Protokół rozpraw ostatniego posiedzenia odczytany przez sekretarza posła *Zatwarnickiego* został przyjęty. Poczem referent komisji wnioskodawczej poseł *Krzeczunowicz* oznajmił, że równie ze strony kilku posłów gmin wiejskich jako też od kilku posłów miast i większych posiadłości złożone zostały wnioski, które wszystkie do tego dążą by sprawy serwitutów w naszym kraju jak najspieszniej i w sposób jak najsprawiedliwszy ku zupełnemu zaspokojeniu stron interesowanych stanowczo zostały uregulowane i załatwione. W dłuższej przemowie zwrócił mowca uwagę na ważność kwestyi serwitutów w naszym kraju, i przedłożył w końcu imieniem komisji następujący wniosek: Wysoki sejm raczy uchwalić: 1) wezwać władze ażeby prace komisji wyznaczonych do uregulowania serwitutów zostały przyspieszone; 2) poleca się wydziałowi krajowemu, ażeby gruntownie zbadał odnoszące się do kwestyi serwitutów wnioski i wypracowany projekt względem najstosowniejszych środków ku ostatecznemu załatwieniu tej kwestyi sejmowi do uchwały przedłożył.

Po wszechstronnej dyskusji nad tym przedmiotem przyjęto większością głosów wniosek posła *Dr. Ziemiakowskiego*, ażeby wniosek komisji równie jak wszelkie wnioski posłów odnoszące się do kwestyi serwitutów, przekazane zostały wydziałowi krajowemu do ścisłego rozpoznania i zdania sprawy sejmowi, przyczem uchylony został wniosek posła *Ławrowskiego*, ażeby sejm wezwał władzę. by wstrzymana została czynność komisji, zajmujących się obecnie regulacją serwitutów, a wydział krajowy żeby wypracował projekt ustawy co do tej kwestyi.

Dyskusya nad ważną sprawą serwitutów zajmowała zgromadzenie do 3ciej godziny po południu, poczem marszałek posiedzenie na 6ta godzinę wieczór odroczył.

Na wieczornem posiedzeniu rozpoczętem o godzinie 6^{1/2} przyszedł pod obradę wniosek względem nieodpowiedzialności posłów.

Referent komisji wnioskodawczej poseł *Rogawski* oznajmił, że przedłożone zostały w tym przedmiocie trzy wnioski, mianowicie przez posłów *Alexandra hr. Borkowskiego*, *Dr. Bętkowskiego* i *Seidlera*. Na podstawie tych wniosków przedłożył referent imieniem komisji wniosek następujący: Sejm uchwała: 1) Członek sejmiku nie może za swoje czynności czy to w sejmie czy w wydziale krajowym być poszukiwany lub sądownie ścigany, 2) członek sejmiku nie może, wyjąwszy schwywania na gorącym uczynku, być bez przyzwolenia sejmiku ani sądownie ściganym ani aresztowanym; 3) sejmowi przysługuje prawo żądać uwolnienia uwięzionego posła. 4) Dzienniki nie mogą za ogłaszanie i ocenianie rozpraw sejmowych być pociągane do odpowiedzialności.

Poseł *Dr. Zyblikiewicz* wniósł poprawkę ażeby w punkcie 1ym i 2im powyższego wniosku opuszczono wyraz „sądownie,” na co się zgodził referent komisji.

Uzasadniając wniosek zabierali głos posłowie *Alexander hr. Borkowski*, *Dr. Bętkowski* i *Seidler*, tudzież referent poseł *Rogawski*; poczem wniosek jednogłośnie został przyjęty.

Referent komisji wnioskodawczej poseł *Smarzewski* przedłożył następnie wniosek posła *Krzeczunowicza* tej treści: Sejm uchwała: 1) Upoważnić wydział krajowy do przybrania sobie tymczasowo urzędników pomocniczych i kancelaryjnych w miarę potrzeby; 2) sejm upoważnia wydział krajowy do opędzenia potrzebnych na to wydatków z funduszy krajowych. 3) Sejm zastrzega sobie stanowczo uchwalenie etatu urzędników wydziału.

Po krótkim uzasadnieniu wniosek powyższy jednogłośnie przyjęto.

Poseł *Dr. Dietl* jako referent komisji wnioskodawczej przedłożył następujący wniosek: Sejm raczy uchwalić: 1) Ażeby od następnego roku szkolnego język polski we wszystkich trzech wydziałach uniwersytetu *Krakowskiego* był zaprowadzony; 2) dopóki ta uchwała sejmiku nie zostanie sankcyonowaną, mają posady profesorów uniwersytetu *Krakowskiego* niemiejących języka polskiego na mocy najwyższej uchwały z dnia 29. lutego 1861 być obsadzone profesorami Polakami; 3) ażeby reskrypt ministeryalny z dnia 13go lutego 1861 ogłoszony był w dziennikach rządowych i państwa; 4) wydziałowi krajowemu poleca się wykonanie tej uchwały.

Po obszernem motywowaniu przez wnioskodawcę wniosek przyjęty został jednogłośnie.

W końcu przedłożył poseł *Dr. Dietl* jako referent komisji wnioskodawczej następujący wniosek posła *Wielogłowskiego*: Sejm uchwała: 1) ażeby techniczna szkoła w *Krakowie* wyniesiona została do rządu akademii technicznej, z którą ma być połączona szkoła rzemieślnicza i górnicza; 2) żeby ta szkoła przez mianowanie profesorów polskich do wszystkich przedmiotów stała się narodowym zakładem wychowawczym; 3) ażeby nauczycieli tej szkoły należycie byli uposażeni.

Poseł *Dr. Dietl* wnosi imieniem komisji, ażeby wydział krajowy po grutownem rozpoznaniu tej sprawy, poczynił stosowne kroki do jej załatwienia.

Wniosek ten po uprzednim uzasadnieniu przez wnioskodawcę posła *Wielogłowskiego* jednogłośnie został przyjęty.

Posiedzenie zamknięte zostało przez marszałka o godzinie pół do dziewiątej wieczór. Przyszłe posiedzenie zapowiedziane na dzień 25. b. m. o godzinie 10tej przed południem.

(Pojawienie się zarazy bydła.)

Lwów, 23. kwietnia. Jak nam donoszą, wybuchła zaraza bydła znowu na prowincyi, i stan zarazy konstatowano już w trzech miejscach obwodu czortkowskiego, mianowicie w *Chudykowcach*, *Paniowcach zielonych* i w *Kudryńcach*.

W *Chudykowcach* jednak po odejściu dwóch sztuk zarazonych i po zabicu dwóch sztuk znalezionych w chorym stanie, nie pozostał już w tym pojedynczym zarazą dotkniętym folwarku żaden stan chorego bydła, a przeto tam, podobnie jak w *Kudryńcach*, gdzie w jednej oborze dwie zarazone sztuki bydła natychmiast zabito, można się spodziewać prędkiego przytłumienia zarazy.

Niepomyślny zaś jest stosunek zarazy w *Paniowcach zielonych*, gdzie 25 sztuk bydła zachorowało, z których 3 wyzdrowiało, 16 odeszło, jedną sztukę zabito, a 5 zostało jeszcze w chorym stanie.

(Mianowania radeów stanu. — Wypadki dzienne. — Sejmy krajowe. — Doniesienia z Węgier. — Monte Veneto.)

Wiedeń, 22. kwietnia. Jego c. k. apostolska Mość raczył wydać najmiłościwiej następujące pisma odręczne:

Kochany Panie Kuzynie Arcyksiążę *Rainer!* Zamianowałem dzisiaj przytoczonych w załączonym spisie dziedzicznych członków izby panów rady państwa i udzieliłem Memu ministrowi stanu dalsze odnośne zlecenia, jednakowoż, dopóki kwestya reprezentacyi Moich królestw *Węgier*, *Kroacyi*, *Slawonii* i *W. ks. Siedmiogrodu* na radzie państwa, nie będzie ostatecznie uregulowana w myśl Moich pism odręcznych z 26. lutego b. r. wydanych do *Mego węgierskiego kanclerza nadwornego*, do prezydenta siedmiogrodzkiej kancelaryi nadwornej, i do prezydenta prowizorycznego kroacko-slawońskiego dykasteryum nadwornego, dopóty powstrzymam się z mianowaniem członków izby panów z rzeczonych krajów. Wiedeń 18. kwietnia 1861.

Franciszek Józef, r. w.

Kochany Panie Kuzynie Arcyksiążę *Rainer!* Mianowałem dzisiaj przytoczonych w załączonym spisie dożywotnich członków izby panów w radzie państwa, i Memu ministrowi stanu, dałem dalsze odnośne zlecenie, lecz co do mianowania dożywotnich członków izby panów z Moich królestw *Węgier*, *Kroacyi*, *Slawonii* i *W. ks. Siedmiogrodu*, powołuję się na Moje pismo odręczne względem mianowania dożywotnich członków izby panów do *Waszej Miłości* wydane. Wiedeń 18. kwietnia 1861.

Franciszek Józef, r. w.

Jego c. k. apost. Mość w zastosowaniu ustawy zasadniczej o reprezentacyi państwa §. 3 raczył najmiłościwiej wydać 18. b. m. najwyższe pisma odręczne mocą których dziedzicznymi radcami państwa mianowani są:

Panujący książę *Jan Lichtenstein*, tajny radca *Ferdynand* książę *Lobkowitz*, tajny radca *Karol Wilhelm* książę *Auersperg*,

tajny radca *Jan Adolf* książę *Schwarzenberg*, n. a. marszałek *Józef* książę *Colloredo-Mannsfeld*, podkomorzy *Ryszard* książę *Khevenhüller Metsch*, podkomorzy *Camilo* książę *Starhemberg*, tajny radca *Hugo* książę *Salm-Reifferscheid-Krautheim*, tajny radca *Henryk Edward* książę *Schönburg-Hartenstein*, podkomorzy i poseł przy ces. francuskim dworze *Ryszard* książę *Metternich-Winzenburg*, marszałek polny *Alfred* książę *Windischgrätz*, książę *Maxym. Egon Fürstenberg*, tajny radca i najwyższy J. C. Mości pierwszy ochmistrz dworu, generał-kawalerji *Karol* książę *Lichtenstein*, *Gustaw* książę *Lamberg*, podkomorzy i rotmistrz armii *Ferdynand* książę *Kinsky*, podkomorzy *Edmund* książę *Clary-Aldringen*, podkomorzy *Karol* książę *Paar*, książę *Władysław Sanguszko*, książę *Kamil Rohan-Guemené*, podkomorzy *Edward* książę *Collalto et San Salvatore*, książę *Leon Sapieha*, tajny radca *Ignacy* hrabia *Allems*, podkomorzy *Jerzy* hr. *Bouquet*, tajny radca *Klemens* hrabia *Brandis*, podkomorzy *Oktaw* margrabia *Canosso*, margrabia *Hanibal Cavriani*, hrabia *Coleoni Porto-Gentile*, tajny radca *Eugeniusz* hr. *Czernin*, tajny radca *Maurycy* hr. *Dietrichstein-Proskau-Leslie*, podkomorzy i major armii *Antoni* hrabia *Goes*, tajny radca *Agenor* hr. *Gołuchowski*, margr. *Galeazzo dei Conti Guidi di Bagno*, tajny radca *Franciszek Ernest* hr. *Harrach*, podkomorzy *Karol* hr. *Haugwitz*, podkomorzy *Jan Henryk* hr. *Herberstein*, podkomorzy *Ernest* hr. *Hoyos-Sprincenstein*, podkomorzy *Albrecht* hr. *Kaunitz*, tajny radca i najwyższy marszałek dworu *Franciszek Serafin* hr. *Kuefstein*, podkomorzy *Kazimierz* hr. *Lanckoroński*, starosta krajowy *Jan* hr. *Larisch-Mönnich*, tajny radca *Kajetan* hr. *Lewicki*, rotmistrz *Franciszek* hr. *Meran*, tajny radca *Ludwik* hr. *Miniscalchi*, podkomorzy i rotmistrz armii *Józef* hr. *Nostiz-Rienek*, hr. *Alexander Papafava Antonini dei Cararessi*, hrabia *Alfred Józef Potocki*, podkomorzy *Erwin* hr. *Schönborn*, podkomorzy i major armii *Jarostaw* hr. *Sternberg*, tajny radca *Józef Maciej* hr. *Thun-Hohenstein*, podkomorzy *Piotr Hieronim* hr. *Venier*, podkomorzy i rotmistrz armii *Ernest* hr. *Waldstein-Wartenberg*, hrabia *Jan Wilczek*, tajny radca i marszałek polny *Eugeniusz* hr. *Wratislaw-Nettolitzky*.

Jego c. k. apost. Mość raczył polecić także swemu ministrowi stanu, wydać mianowanym dziedzicznym członkom izby panów odpowiednie dyplomy.

Jego c. k. apostolska Mość raczył w zastosowaniu ustawy zasadniczej o reprezentacji państwa §. 3. najwyższym piśmie własnoręcznym z 18. b. m. nadać najlaskawiej dziedziczną godność radcy stanu małoletnim książętom *Henrykowi Rosenberg* i *Karolowi Trauttmansdorff*, tudzież małoletniemu hrabiemu *Otonowi Abersberg-Traun*, i polecił swemu ministrowi stanu wydać na mocy tego najwyższego nadania odpowiednie dyplomy przynależnym opiekunom z tym dodatkiem, że mianowani dopiero po uzyskaniu pełnoletności będą mieć prawo zasiadać w radzie stanu.

Jego c. k. apostolska Mość raczył w zastosowaniu ustawy zasadniczej o reprezentacji państwa §. 5. wydać pod dniem 18. b. m. najwyższe pisma własnoręczne, mocą których mianowani zostali najlaskawiej dożywotnikami członkami izby wyższej rady stanu:

Szambelan *Antoni* hrabia *Auersperg*; tajny radca *Wincenty* książę *Auersperg*; tajny radca i prezydent akademii umiejętności *Andrzej* baron *Raumgartner*; podesta Wenecyi *Luigi* hrabia *Bembo*; tajny radca i Fzm. *Ludwik Benedek*; tajny radca i Fml. *Edward* hrabia *Clam-Gallas*; tajny radca i minister wojny Fzm. *August* hrabia *Degenfeld-Schonburg*; radca nadworny *Franciszek Grillparzer*; superintendent *Adolf Teodor Haase*; tajny radca i generał kawalerji *Franciszek* hrabia *Haller-Hallerkös*; tajny radca minister państwa i konferencyi *Franciszek* hrabia *Hartig*; tajny radca i feldmarszałek *Henryk* baron *Hess*; szambelan *Karol* książę *Jabłonowski*; tajny radca i przeor zakonu Johani-tów w Czechach Fzm. *Franciszek* hrabia *Khevenhüller-Metsch*; tajny radca i prezydent najwyższego trybunału sądowego *Karol* baron *Kraus*; tajny radca i prezydent najwyższej władzy kontroli rachunkowej *Filip* baron *Kraus*; tajny radca i prezydent rady stanu *Thadusz* baron *Lichtenfels*; generał kawalerji *Franciszek* książę *Lichtenstein*; radca nadworny *Elgiusz* baron *Münch-Bellinghausen*; tajny radca *Joachim* hrabia *Münch-Bellinghausen*; tajny radca i feldmarszałek *Laval* hrabia *Nugent*; historyk *Dr. Franciszek Palucky*; tajny radca i gubernator banku *Józef Pipitz*; tajny radca internuncyusz i pełnomocny minister fml. *Antoni* baron *Prokesch-Osten*; tajny radca i minister cesarskiego domu i spraw zagranicznych *Bernhard* hrabia *Rechberg-Rothelöwen*; prezydent najwyższego sądu krajowego *Jan Resti-Ferrari*; hurtownik *Konstanty* baron *Reyer*; baron *Mikołaj Romaszkan*; bankier *Anselm* baron *Rothschild*; szambelan *Franciszek* hrabia *Salm-Reifferscheid*; tajny radca *Józef* hrabia *Schaffgotsche*; tajny radca *Jan Schindler* baron *Schindelheim*; major w armii *Kazimierz* hrabia *Starzeński*; tajny radca *Leon* hrabia *Thun-Hohenstein*; szambelan *Hugo* książę *Thurn-Taxis*; tajny radca i starosta krajowy w Karyntyi fzm. *Jerzy* hrabia *Thurn-Valle-Sassina*; tajny radca *Józef* hrabia *Trauttmansdorf-Weinsberg*; baron *Jordaki Wassilko-Srećki*; i tajny radca *Leopold* hrabia *Wolkenstein-Trostburg*.

— Wypadki zeszłego tygodnia pisze *Gazeta wiedeńska* uzupełniły zwycięstwo, które Austria odniosła u siebie w swych stosunkach wewnętrznych. Sejmy krajowe wyrzekają stanowczo jedne po drugich zasadę jedności monarchji i kładą na czele swych pro-

gramów jej istnienie jako moearstwo Europejskie, a jeżeli niedawno jeszcze zaślepienie lub zła wola radeby były ciągnąć korzyści z upadku tego potężnego państwa, dziś nikt już nie może nawet pomyśleć o czemś podobnem.

Dla królestwa Czech zbliża się wzniosła i świetna chwila. Reprezentanci Czech złożyli u stóp tronu prośbę aby Najjaśniejszy Pan raczył się koronować w stolicy czeskiej w Pradze jako Król Czeski. Najjaśniejszy Pan raczył najlaskawiej przychylić się do tego życzenia; a zatem można się spodziewać, że wkrótce nastąpi ten akt uroczysty, i silniejszym jeszcze spoi węzłem kraj czeski z tronem i dostojną dynastją, jak to zawsze bywało w dobrych i złych czasach i na zawsze trwać będzie.

Uniesienie z jakim ludność w Zagrabiu przyjmowała Jego Exc. Bana podczas uroczystości instalacji, jest dowodem, że w sercach mieszkańców wyryte są słowa, któremi Ban przemówił: Szanować jako świętość wierność ku monarsze i przywiązanie do swych obowiązków, a w razie potrzeby oddać nawet życie za nie w ofierze.

Wiedeń, 20. kwietnia. Całe dzisiejsze, ostatnie posiedzenie sejmku niższo-austryackiego zeszło na wyborach do rady stanu. Po ukończeniu tych wyborów przedsiębranych podług kuryi, zabrał głos marszałek sejmku:

„Niepozostaje mi już tedy nic więcej, jak tylko stosownie do wydanego dziś rozporządzenia ogłosić sejm odroczonym, i upraszam Panów, uczciwie zamknięcie sejmku tak samo, jak otwarcie jego, to jest serdecznym okrzykiem na cześć Jego Mości naszego najmilosiejszego Pana i Cesarza.“

Zgromadzenie wzniosło trzykrotny okrzyk. — Posiedzenie skończyło się o pół do 9. wieczorem.

Berno, 20. kwietnia. Odczytanie protokołów. Wnioski względem rewindykacji gmachu sejmowego i spiesznego załatwienia sprawy serwitutów przyjęto jednogłośnie. W końcu po załatwieniu kilku jeszcze wniosków przygotowawczych dla wydziału sejmowego odroczył się sejm trzykrotnym okrzykiem na cześć Jego Mości Cesarza.

Ublana, 20. kwietnia. Wniosek Derbitscha względem zniesienia powiatowych dozorców dróg przyjęto jednogłośnie. Potem przedłożył prezydent wniosek rządowy względem odroczenia sejmku i podziękował krótką przemową za zgodne działanie izby. Ambrosch dziękował imieniem zgromadzenia upatrując dowód szczerości rządu w tem, że starosta krajowy i szef kraju są rodem z Krainy.

Fiuma, 20. kwietnia. Ponieważ kongregacya municypalna odmówiła dwukrotnie wyboru deputowanych na sejm kroacko-slawoński, kazał cywilny kapitan rozpisac bezpośrednio wybory na dzień 22. b. m.

Zagrabie, 20. kwietnia. Wczoraj dalszy ciąg i koniec prac pięciu komisji weryfikacyjnych. Dziś ukonstytuował się sejm i zajmuje się wyborem komitetu z 12 członków dla ułożenia regulaminu obrad.

Zara, 20. kwietnia. Wczoraj przyjął sejm adres dziękczynny do Jego ces. Mości w składzie zaproponowanym przez komitet, wybrał komitet do ułożenia adresu do Cesarza względem spiesznego wprowadzenia w życie dalmatyńskiego statutu krajowego, a potem zajmował się wyborami członków do rady stanu.

— *Sürgöny* podaje następujące wyjaśnienie, niedokładnie podanego telegramu.

Ponieważ ostatniemi czasy dzienniki podały rozmaite wiadomości względem usposobienia Węgiei, wiążąc je z osobistym wpływem judicis curiae, chociaż on nie dał do tego powodu ani słowem ani czynem; z drugiej zaś strony ponieważ te wiadomości wywołały sprostowania, które świadczą, że zamierzano rozstrzygnąć jednostronnie i przedwcześnie kwestye w zakresie prawodawstwa wchodzące: powstała powszechna obawa, że istnieje jakaś nieuprawniona partya, której zamiarów przeniknąć trudno, a która przecież usiłuje działać na sejm szkodliwie.

Jesteśmy upoważnieni zaprotestować niniejszem przeciw tendencyom tego rodzaju.

— Obwieszczenie c. k. lombardzko-weneckiej prefektury finansowej w Wenecyi uwiadamia mieszkańców, że nowa „Monte Veneto“ rozpocznie czynności swoje z d. 1. maja.

(Patent cesarski z 8. kwietnia 1861 dla ewangelików.)
(Dokończenie.)

§. 17. Odmienność chrześcijańskiego wyznania wiary w krajach, dla których ten patent jest wydany, nie może uzasadniać żadnej różnicy w używaniu praw cywilnych i politycznych.

Mają przeto niniejszem wyjść z mocy obowiązującej wszystkie ograniczenia czyli nadania dyspensy, które istniały, lub były przepisane co do wykonywania tych praw przez ewangelików obywateli w administracyi państwa, przy sądach, władzach gminnych itd. Potrzeba dyspensy odpada także za uzyskaniem stopni i godności akademicznych, jak dalece w tym ostatnim względzie nie stoją na zawadzie przeznaczenia fundacyjne. Jako obywatel państwa, następnie przynależni do jakiej gminy politycznej mają zupełne uprawnienie do wspólnego używania majątku gminy i korzyści wszystkich tych nie fundacyjnych konfesyjnych zakładów dobroczynności, cywilnej i wojskowej edukacyi, równie jak ludowej i umiejętnej nauki, jakie całkiem lub częściowo utrzymuje państwo lub kraj koronny, do którego oni należą, albo gmina cywilna, której oni są członkami.

§. 18. Ewangelickie gminy kościelne (parafie, senioraty i superintendencje) są uprawnione każdym prawnym sposobem nabywać własność.

§. 19. Posiadanie i używanie zakładów, fundacji i funduszków przeznaczonych na zamiary ich kościoła, nauki i dobroczynności jest im zaręczone.

Fundacje dla ewangelickich zakładów kościelnych, szkolnych i dobroczynności mogą tylko stosownie do swego przeznaczenia być obracane.

Spory względem przeznaczenia i obrotu majątku kościelnego, szkolnego i fundacyjnego będą rozstrzygać kościelne władze sądowe.

§. 20. Ewangelicy obudwu wyznań otrzymają na opędzanie swoich potrzeb kościelnych, pominiawszy to, co już dotychczas z zasiłków państwa dla zamiarów ewangelickiej nauki i wyznania uskuteczono, roczne datki ze skarbu państwa. Jakiśmiy to już Naszą uchwałą z 11. maja 1860 wyrzekli.

§. 21. Przy ewangelickich zakładach naukowych, które założono z zasiłków państwa i stosownie do Naszego zamiaru na przyszłość mają być założone, mogą być postanowieni tylko należący do jednego lub drugiego ewangelickiego wyznania.

§. 22. Pozwolono jest ewangelikom uczęszczać do naukowych zakładów ewangelickich za granicą z przestrzeganiem powszechnych przepisów prawnych.

§. 23. Dla popierania swoich zamiarów kościelnych i naukowych mogą ewangelicy, z przestrzeganiem prawnych postanowień w rodzinnym kraju zawiązywać towarzystwa i wchodzić w związek z równorodnymi ewangelickimi towarzystwami za granicą.

§. 24. Wszystkie w tym patencie wyraźnie nie wymienione sprawy dotyczące politycznego stanowiska ewangelików augsburskiego i helweckiego wyznania w wymienionych na wstępie krajach, należy oceniać i traktować według zasady wszystkim prawnie uznanym towarzystwom kościelnym i religijnym zabezpieczonej niezawisłości w regulowaniu i administrowaniu swoich spraw konfesyjnych, i należy uważać niezwłocznie za zniesione wszystkie rozporządzenia i przepisy, które się z tą zasadą i z powyższymi postanowieniami nie zgadzają, i których właściwość nie jest tego rodzaju, ażeby ich usunięcie aż po ustaleniu nowych w przynależnej drodze mających się wydać postanowień nastąpić mogło.

§. 25. Natomiast przy wykonaniu tych postanowień nie może zajść ujma ani praw Naszego majestatu, które niniejszem po wieczne czasy wyraźnie zastrzegamy, ani naruszyć publicznie uznanych praw innego kościoła lub konfesyji w obrębie jej własnej sfery.

Dano w Naszem stołecznem i rezydencyonalnem mieście Wiedniu dnia ósmego kwietnia w 1861, Naszego panowania w trzynastym roku.

Franciszek Józef r. w.

Arcyksiążę Rainer, r. w.

Schmerling, r. w.

Degenfeld, r. w., fzm.

Z najwyższego rozkazu

Baron Ransonet, r. w.

Hiszpania.

(Sprawa San Domingo. — Książę Montpensier do Anglii. — Wiadomości bieżące.)

Madryt, 14. kwietnia. Książę Montpensier odplynął dziś na parowcu „Marquis Victoria“ do Anglii. — Pułkownik Biso przybył z Hawanny do Madrytu w misji jenerałnego kapitana Kuby odnoszącej się do San Domingo. Dziennik ministerjalny zapewnia, że według wiadomości z Hawanny, jenerałny kapitan wyspy Kuby posłał rządowi w San Domingo trzy parowce z wojskiem.

Madryt, 15. kwietnia. Najglówniejsi księgarze Hiszpanii dopraszają się u rządu, ażeby nie dopuścić w koloniach bezprawnego obiegu hiszpańskich książek, które się drukują za granicą. Rząd oznajmił wczoraj na zgromadzeniu Kortezów, że jeszcze nie otrzymał żadnej urzędowej wiadomości o wypadkach w San Domingo. Nadeszła depeza od jenerała Serrano, ale zawiera wiadomości, które już są znane. Ruch jest stanowczo przychylny przyłączeniu się do Hiszpanii. Statki hiszpańskie wyprawione są, ażeby ruch obserwować. Bez jedunomyślnego wotum mieszkańców San Domingo nie nie przedsięwzją. Rząd chce czekać na szczegóły, nim powźmie jakie postanowienie.

Anglia.

(Rozprawy parlamentu z 15. kwietnia.)

W izbie niższej, gdy ukonstytuowała się jako komitet środków i sposobów, kanclerz skarbu wniósł swój wniosek względem finansów. Mówi, że wydatki na ubiegły rok finansowy obliczono na 73,664.000 f. szt. i ta suma była odpowiednią. W istocie wydatki wynosiły tylko 72,842.000 f. szt., t. j. o 822.000 mniej jak obliczono. Podatki niższono do 2,900.000 f. szt. i nałożono prawie tyle podatku nowego. Poprzednie źródła dochodów zredukowały bezwzględny niedobór na 500.000 f. szt. Ponieważ wydatki wynosiły 72,842.000 f. szt., a dochody 70,283.000 f. szt., wypadł przeto deficit 2,559.000 f. szt. Ale z niego można jeszcze wiele odciągnąć, i rzeczywiście deficit nie wynosi więcej jak 855.000 f. szt. Na 27,457.000 f. szt. obliczony dochód z stempli, podatków, urzędu pocztowego, posiadłości koronnych i rozmaitych innych źródeł dochodu, wynosił tylko 27,542.000, co czyni 85.000 f. szt. różnicy. Na 900.000 f. szt. obliczone nowe podatki przyniosły tylko 590.000 f. szt. Cła obliczono na 23,430.000 f. szt., a przyniosły tylko

23,305.000 f. szt. Różnica wynosi więc 125.000 f. szt. Niedobór cła winnych obliczono na 830.000 f. szt., rzeczywście zaś wynosił on 493.000 f. szt. Na 21,361.000 f. szt. obliczona akcyza przyniosła 19,435.000 f. szt., co stanowi różnicę 1,926.000 f. szt. Taka sama przypada na rachunek trzech artykułów, to jest chmiel (niedobór 300.000 f. szt.) sól (niedobór 800.000 f. szt.) i spirytusy (niedobór 900.000 f. szt.) Co do roku skarbowego 1861/62 obliczył wydatki na 69,900.000 f. szt. czyli w okrągłej liczbie na 70.000.000 f. szt. Wliczając podwojenie cła od cykoryi, pewne zmiany w nalezytościach stemplowych, przychody za koncesye i 750.000 f. szt. oczekiwane z Chin, wynosić będą dochody 71,823.000 f. szt. Zład wypadnie nadwyżka 1,923.000 f. szt. Jedną część tej nadwyżki zamierza obrócić na zużycie podatku dochodowego o 1 penny, kto 10 pensów płacił, będzie płacił tylko 9, a kto 7 pensów płacił, będzie płacił tylko 6, i na zużycie podatku od papieru. — Izba przyjęła ten budżet.

Francya.

(Wiadomości bieżące. — Reformy w administracji.)

Paryż, 19. kwietnia. Wkrótce będzie w ciele prawodawczem wniesiony projekt ustawy względem reorganizacji gwardyi narodowej. Nie powzięto jeszcze stanowczej uchwały o rychłym rozwiązaniu izby i przedsiębraniu nowych wyborów. Rada ministrów ma być obecnie więcej niż dawniej przeciw temu. Znaczna większość ponownie do sprawozdań powołanych prefektów, miała się stanowczo oświadczyć przeciw rozwiązaniu względnie i przeciw nowym wyborom ciała prawodawczego.

— *Monitor* zamieszcza obszernie sprawozdanie ministra spraw wewnętrznych przedłożone Cesarzowi względem środków decentralizacyjnych, aby nadać więcej samodzielności administracji pojedynczych departamentów w obec ministerjów. Sprawozdanie to pana Persigny jest następującej osnowy:

Najjaśniejszy Panie! Od tego dnia, w którym Francya na mocy powszechnego głosowania złożyła swe losy w ręce Waszej ces. Mości, sprawy publiczne były nieprzerwanie przedmiotem najwyższej Twej opieki. Baczyleś Wasza ces. Mość szczególnie, ażeby w organizacji władz zachować tę silną jedność, która jest chlubą cesarstwa, i odpowiada życzeniom ludów, pomna tej wielkiej prawdy, że jeżeli rzadzić z daleka, administrować można dobrze tylko z bliska. Tę to prawdę miał na względzie dekret z d. 25. marca 1852, i po raz pierwszy weszła wówczas w życie decentralizacya administracyjna, oddawna tak pożądana i obiecywana. Wówczas udzielono prefektom władzy, jaka dawniej przysługiwała jedynie ministrom; bieg czynności urzędowych został przyspieszony, więcej pojedynczy, doraźna czynność władzy miejscowej zastąpiła powolne działanie administracji centralnej. Był to postęp znakomity. Doświadczenie lat dziesięciu przekonywa, że środek był dobry i przyniósł pomyślnie owoce, i że można z wszelkiem bezpieczeństwem pozostać i nadal na tej drodze, którą Wasza ces. Mość pierwszy utworzyłeś. Zdaniem mojem nadszedł właśnie czas, zająć się na nowo tą kwestyą w sposób, w jaki ją miałem zaszczyt przedstawić Waszej ces. Mości w raporcie podanym w czerwcu r. 1854.

Gdy z czasem prefektury nabiorą ducha inicjatywy i wzwyżają się wykonywać dokładnie przepisy prawa, to będzie można rozszerzyć obręb tej decentralizacji i umniejszyć kontrolę ministerjalną. Może podwojony ten postęp będzie mógł nastąpić równocześnie. Zamiarem dekretu z dnia 25. marca 1852 jest przeniesienie o ile można władzę administracyjną w sprawach miejscowych w ręce prefektów, aby ułatwić im kontrolę i przyspieszyć bieg spraw departamentowych i komunalnych.

Następnie wlicza p. Persigny, które sprawy można wyemancypować już obecnie z pod władzy ministerjalnej, i w jakich granicach należy określić zasadę decentralizacji. Trzy tylko przedmioty zgodne ze zdaniem rady stanu, nie mogą być jeszcze według niego uwolnione z pod kontroli ministerstwa, mianowicie: 1. Dozwalać nadzwyczajnych wydatków na przeciąg lat pięciu, 2. Wyrokować w sprawach darowizny i zapisów, jeżeli wchodzi zarazem w obręb spraw komunalnych, religijnych i dobroczynnych. 3. Potwierdzać dobrowolne umowy handlowe do wysokości 20.000 fr. Przytoczywszy powody, dla czego nie można oddać zupełnej władzy prefektom co do powyższych trzech kategorii spraw p. Persigny, kończy swe sprawozdanie następującemi słowy:

Nowe te zmiany nie przeto mają być wprowadzone, aby rozszerzyć władzę prefektów, lecz dla dobra mieszkańców kraju. Były by niezupełne, mogłyby pociągnąć niebezpieczne za sobą skutki, gdyby nie zostawały pod kontrolą władz wyższych. Każda reklamacya, każda skarga musi być wysłuchana i otrzymać odpowiedź. Obowiązkiem jest poskromić nadużycia władzy, bronić praw cywilnych wszelkiego obywatela. Jest to zadaniem władzy centralnej, która mniej zajęta szczegółowemi sprawami, będzie mogła skuteczniej rozciągnąć najwyższy nadzór na ogół spraw. Niech zatem prefekci i podprefekci gorliwiej niż kiedy sprawują swe czynności urzędowe. Otoczeni urzędnikami zdolnymi, pracowitymi i uczciwymi, niechaj podwoją swą gorliwość. Im więcej rozszerza się ich władza, tem więcej wzrasta odpowiedzialność, rząd wymaga po nich tyleż poświęcenia, ile im użycza zaufania. Prawdziwie służyć panowie będziecie Cesarzowi, budząc przywiązanie ku jego rządowi, i prowadząc administrację tak, aby była dla kraju pożyteczną, szybką i łagodną. Zostaje i t. d. *de Persigny*.

Włochy.

(Rozprawy w Izbie deputowanych.)

Sardynia. O posiedzeniu izby deputowanych z 18. kwietnia donosi depeza z Turynu z 18. kwietnia, ogłoszona w *Monitorze* 19. kwietnia w następującej osnowie: dzisiejsze posiedzenie było widowiskiem zaciętej walki. Pan Ricasoli wniósł swoją interpelację, na którą minister wojny Fanti dał obszernie wyjaśnienie. Jenerał Garibaldi zabrał głos, podnosząc skargi przeciw ministerium bez związku i miary. Powążył się nawet zarzucić mu: „że podnieca wojnę domową w połud. Włoszech.“ Te słowa wywołały zgłębienie w zgromadzeniu, którego większość objawiała żywe współczucie dla ministerium. Gdy się uspokojono napowrót, jenerał Bixio chociaż po lewej stronie siedzi upominał do zgody, co wywołało żywe oklaski. Hrabia Cavour odpowiedział, że chociaż bardziej jak kto inny obrażony jest skargami na ministerium, gotów jest przeciw uważać pierwszą część posiedzenia za niebyłą, aby dowieść, jak szczerze pragnie powrotu do zgody. Garibaldi zabrał znowu głos, żądając uzbrojenia narodu na wzór Anglii. Nazwał armię francuską nieprzyjacielską, ponieważ Rzym trzyma. W końcu podał środek pojednania pomiędzy partją ministeryalną a jego, tym zaś jest przywrócić armię ochotników, i postać ją niezwłocznie do Neapolu dla stłumienia reakcji. Posiedzenie będzie trwać dalej jutro.

Według innej depezy dzienników paryskich z Turynu z 18. kwietnia wieczorem przybył Garibaldi do izby deputowanych o godzinie 2giej. Przyjęto go oklaskami, które zmusiły izbę zawiesić posiedzenie na chwilę. Garibaldi usiadł obok pana Macchi. Baron Ricasoli interpelował ministerium o powody rozwiązania armii południowej, a zarazem, jakich środków zamierza rząd trzymać się w tym względzie. Minister wojny Fanti odczytał mowę w obronie użytych środków. Ochotnicy, rzekł, nie zawsze skłonni są do karności, i niepodobna przyjąć oficerów Garibaldeggo w szeregi armii królewskiej w tym samym stopniu, jakie uzyskali w Neapolu i Sycylii. Potem usprawiedliwiał minister postępowanie względem armii burbońskiej, i dał w końcu przegląd królewskiej armii. Na to przemówił Garibaldi. Hr. Cavour zaprotestował, prezydent nakrył głowę, i posiedzenie było na niejaki czas zawieszono. Gdy je otwarto na nowo, wyrzekł Garibaldi w drugiej mowie, że hr. Cavour kocha Włochy. Zaproponowano kilka porządków dziennych.

Doniesienia z ostatniej poczty.

Paryż, 23. kwietnia. Dzisiejszy *Monitor* pisze: „O wypadkach w Warszawie rozpisują się powszechnie dzienniki z tradycyjną sympatją. Wszelako te dowody udziału wyświadczyłyby za przysługę sprawie polskiej, jeśliby obalamucając opinię publiczną robiły przypuszczenie, że rząd Cesarza podnieca nadzieje, których nie byłby w stanie wypełnić. Wspaniałomyślne zamiary, które objawił Car, są pewną rękojmią jego chęci ku przeprowadzeniu reform, które zgadzają się ze stanem Polski. Niech wykonaniu tego życzenia nie przeszkadzają manifestacje, któreby mogły poróżnić godność i polityczne widoki Cesarstwa rosyjskiego z zamiarami jego Monarchy.“

Turyn, 22. kwietnia. List Cialdiniego powstaje mocno na Garibaldeggo i zarzuca mu, że chce opanować władzę nad krzem i armią. — Na dzisiejszem posiedzeniu izby uchwalono znaczną większość wzięć pod rozwagę projekt Garibaldeggo względem uzbrojenia ludu. Ministerium zgodziło się na tę uchwałę. Garibaldi nie był na posiedzeniu; mówią że wyjechał dniami przedtem z Turynu.

Medyolan, 22. kwietnia. Do dzisiejszej *Perseveranzji* piszą z Turynu z 21.: Ostatnie wiadomości z Neapolu potwierdzają, że reakcja w Kapitanacie trwa jeszcze. Gubernator Cosenzy musiał ratować się ucieczką. W Turynie obiegała w niedzielę pogłoska, że ma być utworzone nowe ministerium: Lamarmora ma być prezydentem, Cosenz ministrem wojny, Ratazzi spraw wewnętrznych, Pepoli finansów, de Pretis robót publicznych, Pallavicini spraw zewnętrznych, Conforti sprawiedliwości, Amari nauk publicznych. — W domu Garibaldeggo była długa konferencja wojskowa. Większość oficerów oświadczyła się za polityką Cavoura i spodziewają się, że Garibaldi dla zgody przychyli się także do niej. — *Corriere mercantile* zapewnia, że między Sardynią i Szwajcaryą podpisany został traktat względem kolei lukmańskiej.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 24. kwietnia.

Hotel rosyjski: PP. Szymanowski Fran., z Robiatyna. — Pinezakowski Józef, z Wybranówki.
Hotel Langa: Mully Józef, c. k. porucznik, z Sanoka — Ks. Lichtenstein Edw., c. k. feldmarszałek-porucznik z Wiednia.
Hotel angielski: Gregorowicz Tytus, ze Stanisławowa.
Hotel krakowski: Br. Czechowicz Wład., z Glinny.
Do domu nr. 629²/₄: Jahn Karol, z Pragi.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 24. kwietnia.

PP. Hr. Tarnowski Wład., do Holohatowa. — Głogowski Art., do Bójka. — Hr. Komorowski Adam, do Konotop. — Br. Brunicki Jan do Podhorzec. — Stepraowicz Sąd, do Jas.

THEATRE.

Dziś w teatrze niemieckim na cześć Jego Excelencji Namiestnika hr. Mensdorff-Pouilly przy rzesistem oświetleniu komedye laktowe „*Eine fixe Idee*“ i „*Ich werde mir den Major einladen*“, w końcu operetka: „*Die Zauberkeige*“.

Jutro w teatrze polskim: „*Grochowy wieniec*“, obraz narodowy ze spiewami w 4 aktach Antoniego Małeckiego.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 23. kwietnia 1861.

Pora	Barometr w mierze parys. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Stan powietrza wilgotnego	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
7 god zrana	322 59	+ 2.6	79 1	północny	sl. pochmurno
2 god po poł.	322 46	+ 6 4	59 9	"	"
10 god. wiecz.	323 37	+ 1 4	77 5	"	" pogoda

Kurs lwowski.

Dnia 24. kwietnia

	gotówka		towarem	
	zl.	c.	zl.	c.
Dukat holenderski	6	91	6	99
Dukat cesarski	6	95	7	3
Półimperyal zł. rosyjski	12	6	12	21
Rubel srebrny rosyjski	2	30	2	33
Talar pruski	2	20	2	25
Polaki kurant i pięciozłotówka	—	—	—	—
Galicyj. listy zastawne w. a. za 100 zł.	81	40	82	—
" " " m. k. za 100 złr.	85	40	86	7
Akcy gal. kol. żelaz. Karola Ludwika	157	50	159	25
Galicyjskie obligacje indemnizacyjne	63	87	64	57
5% Pożyczka narodowa	75	70	76	50

Kurs listów zastawnych w gal. stan. Instytucie kredytowym.

Dnia 24 kwietnia.

	Instytut				Za kupon wypada	
	kupuje		sprzedaje		zl.	c.
Dawne prócz kuponów 100 po w. a.	85	89	86	73	1	3 5/8
Nowe " " 100 " "	81	80	82	60	1	25 5/8

Telegrafowany kurs wiedeński papierów i weksli.

Dnia 24. kwietnia.

Z pożyczki narod. po 5% za 100 złr. 76 60. Metaliki po 5% za 100 zł. 65 20; po 4 1/2% za 100 zł. —; po 4% za 100 zł. —. Obligacje indemnizacyjne: Niższej Austrii po 5% za 100 zł. —; Węgier —; Galicyi —; Bukowiny —; Akcy Banku narodowego sztuka 727.—; instytutu kredytowego dla handlu i przemysłu 165 30; niższo-austr. towarzystwa eskomtoowego —.

Listy zastawne. Galic. instyt. kred. po 4% za 100 zł. —.
Wexlowy. Srebro za 100 zł. połudn. niemieck. waluty 147.75. — Lipsk za 100 talarów —. Londyn za 10 funtów szterl. 148.50. Medyolan za 100 zł. waluty austriack. —. Paryż za 100 fr. —.

Kurs złota. Dukaty ces. mennicze 7.1, dukaty ces. pełnej wagi —. korony —, półkorony —. Srebro —.

KRONIKA.

(Spory z robotnikami w Anglii.) Stowarzyszenie robotników jeszcze nie przestało zaniedbywać pracy, owszem postanowiło porzucić raczej wszystkie roboty, aniżeli przyjąć na zapłatę od godzin. Z drugiej strony główne firmy ludownicze oświadczyły, że będą trzymać się stale zaproponowanego sądu polubownego. Tem łatwiej im będzie dokonać tego, ile ze wielu robotników, którzy dotąd należeli do stowarzyszenia, przystają na sąd polubowny, chcą wystąpić z towarzystwa, a po części już wystąpili. Ale nawet i wtedy, gdyby londyńskie cechy budownicze jednogłośnie przystąpiły na uchwałę stowarzyszenia, i tak majstrom nie brakłoby rąk, bo z prowincyi — jak zapewniają — zgłosiło się tak wielu robotników, że majstromie mogą się bez nich obejść, a nawet wcale nie będą potrzebować jednaj sobie robotników stałego ładu. Aż dotąd nigdzie nie zaburzono spokojności w miejscach budowy. Gdyby się to stać miało, trudno aby policja i publiczność miała przechylić się na stronę tych, którzy wstrzymują się od pracy.

(Dziennikarze powołani na urzęda.) Podczas nowego obsadzania urzędów w Washingtonie powołano dwunastu dziennikarzy na stanowiska dyplomatyczne, nie licząc w to mniej świetne, ale po części bardzo zyskowne urzędy w kraju, na które powołani są ci, co należą do czwartego stanu.

(Niewolnicy w Ameryce.) Pan W. Mitchell z Toronto wydał w Londynie książkę o północno-amerykańskich zbiegłych niewolnikach. Według niego przybywa rocznie 1200 zbiegłych niewolników do Górnej Kanady, a ogółowa liczba tych, co się tam schronili, wynosi już 45.000.

(Zima w Azji.) Z Mezopotamii donoszą, że w ciągu ostatniej zimy leżał tam, co jest rzeczą niesłychaną, w Bagdadzie i Mossulu nie tylko całe trzy dni na dwie stopy wysoki śnieg, lecz nawet Eufrat był całkiem zamrznięty.